

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

Universitätsbibliothek Paderborn

**Illvstrissimi Viri Petri De Marca Archiepiscopi Parisiensis
Dissertationvm De Concordia Sacerdotii Et Imperii, Sev
De Libertatibvs Ecclesiæ Gallicanæ, Libri Octo**

Marca, Pierre de

Parisiis, 1669

Capvt X.

urn:nbn:de:hbz:466:1-15591

die coram nobis veniatis Parisius, & Nos cum nostri deliberatione Consilij providebimus super his prout servata pace & salute Ecclesie & patrie faciendum fuerit & ad nos pertinebit. Alioquin deesse non poterit quo minus ad vitanda hæc scandala & pericula que inde possunt exurgere, provideamus de remedio opportuno. Et quid inde facere volueritis, Seneschallo nostro Santonensi, per quem presentes literas vobis presentari volumus, respondeatis, ut juxta responsionem vestram circa talia possit rationabiliter provideri. Datum Parisius die septima Feb. 1312. Mandamus vobis quatenus dictas literas eidem presentetis. Et si ipse contenta in eisdem literis facere recusaverit, aut plus debito distulerit, bona ipsius temporalia tamdiu ad manum nostram teneatis, donec ipse premissa adimpleverit. Actum Parisius die 7. Februarij anno 1312.

C. Casus. De præf. c. 2. De iudicij. Glossa in c. Quævis. De decimis.

Philippi constitutio: De cognitione decimarum non feudalium in petitorio vel possessorio, præsertim inter ecclesiasticas partes, genus nostræ se nullatenus intravit.

Covarruvias lib. 1. Variar. c. 17. §. 8. vers. nono.

II. Ut autem hujus rescritti vis, quantum ad quæstionem istam illustrandam pertinet, penitus intelligatur, sciendum est jus percipiendi decimas inter res spirituales ab omnibus recenseri. unde sequitur materiam illam ad ecclesiasticam jurisdictionem pertinere. Quod obtinebat olim apud Gallos, & constitutione Philippi IV. Francorum Regis anno MCCCIII. lata confirmatum fuit; dummodo decimarum in feudum datarum controversia non moveretur. Attamen si decimarum petitio fieret ab Episcopis vel ceteris Clericis adversus prædiorum possessores, quarum solutio in sueta esset in iis locis unde exigebantur, Reges nostri non alienum existimarunt à munere suo huic negotio auctoritatem suam interponere, illas exactiones insolitas impedire, excommunicationum, si quæ ab Episcopis in recusantes latae essent, revocationem indicare, & eam pignoribus captis urgere, ut docuit rescritum à me prolatum.

III. Certum quidem est ex omnium sententia decimas personales consuetudine aboleri posse, & prædialium quantitatem ad minorem decima fructuum parte redigi posse, seu quotam præscribi. Certum quoque est, ex Pauli Castrensis aliorumque Iuriconsultorum opinione, eam consuetudinem quæ in plerisque orbis Christiani regionibus viget, esse legitimam, nempe ut ex certo fructuum genere nulla solvatur decima, utpote ex scæno, herbis, & oleo. Vnde sequitur regiam constitutionem, qua decimarum ejus generis solutio prohibetur, summa quidem ratione niti, ut observat Covarruvias loquens de Caroli V. Imperatoris & Hispaniarum Regis lege Toleri lata anno millesimo quingentesimo vigesimo quinto. Sed summus ille Iuriconsultus non docet qua ratione ad suam auctoritatem secularis

Princeps materiam illam merè ecclesiasticam revocare potuerit. Itaque quod ille omisit in tuenda Principum suorum lege, id ego agere conabor pro asserenda constitutione jam olim à Regibus nostris decreta. Idem enim Rex Philippus IV. qui decimarum cognitionem à iudicibus suis amovit, eadem lege Seneschallis suis præcepit ut à nova & insolita decimarum exactione cives adversus Clericos defenderent, & rescritto quod supra protuli, exequendæ legis & tuendorum civium modum præscripsit.

IV. Vera itaque ratio ob quam Philippus negotium istud sibi vindicat, è scandalo petitur quod è nova & insolita exactione decimarum oriebatur; cujus proinde depulsio à regio patrocinio expectanda erat. Id profuturum conceptis verbis in dicto rescritto ad Episcopum Santonensem dato: *Contra consuetudinem diutius observatam, decimam exigitis de rebus de quibus præstari non consuevit, novumque modum decimandi inducitis in grave scandalum provincie. Mox: Nos igitur his scandalis obviare volentes. Infra: Providebimus super his prout servata pace & salute Ecclesie & patrie faciendum fuerit.* Ex ea decimarum nova petitione scandala & offensiones oriri non dissimulant Glossator, Ioannes Turrecremata, & Felinus, qui eam ob causam aiunt Ecclesiam ab earum exactione cessare. Sed addere debuerant exactionem illam à Principibus quoque repressam, ad procurandam Ecclesie & regni pacem, saltem in hoc Galliarum regno.

V. Ex novitatibus quæ veterem Ecclesie vel regni statum convellunt, discordias, scandala, & offensiones manare probavimus libro superiore, & ad Regis officium pertinere ut pacem Ecclesie & regni inviolatam præstet, legibus latis aut aliis remediis impedienda amoliendo. Quibus addi potest, Leonem I. agnovisse hanc sollicitudinem Principibus competere, ne scandala in rebus ecclesiasticis emergant, in epistola ad Theodosium: *Siquidem præter imperiales & publicas curas, piissimam sollicitudinem Christiane religionis habetis, ne scilicet in populo Dei aut schismata aut hereses aut ulla scandala convalescant.* Eadem fuit Anastasij Pontificis sententia, qui Anastasium Imperatorem rogavit ut nomen Acacij Episcopi Constantinopolitani jam fato functi non recitaretur in mysteriis inter ceteros Episcopos. Damnatu erat à Felice Papa. Sed quia adversus illam sententiam pluribus exceptionibus utebantur Græci, prudenter Anastasius non urget executionem rei judicatae. Novam rationem usurpat, scilicet scandali vitandi, quod unitatem Ecclesiarum ob nomen Acacij

Philippus & Seneschallo ad nos, riam. Castre. licentiam. quom. casus. defuit. tps. Cæsar. q. non. a. amplexu. servatis. liti. da. per. Præ. p. alia. p. r. c. clesiasticas. a. exactione. liti. ram. & p. r. riam.

Glossa in c. 2. de decimis in c. 2. de iudicij. Turrecremata in c. 2. de iudicij. c. 4. 1. Felinus in c. 2. de iudicij.

Leo I. ep. ad Theod.

Acacij dividebat. Illud autem scandalum auctoritate Principis amoveri petit: *Preca- mur itaque clementiam vestram ut specialiter no- men quod multis ex causis scandalum vel offen- diculum Ecclesie concitavit, speciali appellatione taceatur.* Huic officio aequè adstrictos puta- vit Reges Francorum Leo Senonensis Epif- copus in epistola ad Childeberrum Regem, qua Principem illum obtestatur ne canones patrum violari permittat per ordinationem & novam Episcopi institutionem in urbe Meledunensi, quam cives fieri petebant. *Quia non eorum preces, inquit, facile audiri debent à Principe quorum petitionibus potius ge- nerentur scandala quam pax Deo amata serve- tur: quia sicut beati sunt pedes pacem portantes, ita ve his dictum est per quos venit scandalum.* Itaque mirandum non est si in successores Reges cura illa tuendi status ecclesiastici & pacis procurandæ remotis scandalis deriva- ta fuerit. Quo in negotio non utuntur, ut sæpe monui, mera & summa jurisdictione in res ecclesiasticas, sed velut œconomica po- testate, quæ à tuitionis patrociniique jure dependet.

VI. Rescriptis regis consultum semper fuisse Libertatum Ecclesiæ Gallicanæ con- servationi, quorum formulam superius pro- tuli, egregiè probatur è Libellis Comitio- rum regni in urbe Turonensi aëtorum anno MCCCCXCIII. Carolo VIII. porrectis. *Et jaçoit que le Roy, à cause de sa Couronne, tant de droit commun, comme pour la deliberation & requeste de toute l'Eglise de France & Dauphiné, soit, comme estoient ses predecesseurs Rois, Protec- teur & Défenseur des saints Decrets, Liber- tez & Franchises de l'Eglise de sondit Royau- me & Dauphiné; Neantmoins a esté fait par no- stre Saint Pere en cedit Royaume au contraire, dont se sont ensuivis grands inconveniens. Par- quoy il est bien necessaire (comme il semble aux gens desdits Trois Estats) avoir recours en cette necessité au Roy nostre souverain Seigneur, com- me Protecteur & Défenseur des Droits & Liber- tez de sondit Royaume & Dauphiné. Et pour ce luy supplie en toute humilité que son plaisir soit de non les abandonner, & qu'il veuille, comme il a offert, donner port & faveur, tout ainsi & par la forme & maniere qu'ont fait ses predecesseurs Rois, c'est à sçavoir, le Roy Clorvis, S. Louis, Philippes le Bel, le Roy Jean, Charles V. Charles VI. & dernièrement le Roy Charles VII. qui tous ont à leur pouvoir defendu les Droits & Libertez de ladite Eglise, tant au fait des élections, col- lations, postulations, provisions, confirmations, & causes, qu'à garder l'évacuation des pecunes, par mandement & provision de leur Chancellerie, & remonstrance aux saints Conciles, qui ont con- firmé & approuvé lesdits Droits & Libertez.*

VII. Singularis etiam mihi videtur con- flitatio Caroli V. Regis data Parisiis XIV. Martij anno MCCCCXVII. qua præcipi- tur Seneschallis Tolosæ, Carcaffonæ, & Bel- licadri, ut prohibeant Episcopis earum pro- vinciarum, & eorum Vicariis, ne privilegia Bullis comprehensa infringant quas Ale- xander, Urbanus, Gregorius, Clemens, Innocentius, alijque Pontifices Regibus Francorum concesserunt, scilicet ut nullus iudex ordinarius, aut delegatus, excommu- nicationis aut interdicti sententiam profe- rat in terram Regis absque speciali mandato sedis apostolicæ, vel alia tentet quæ rescrip- tis illis sunt prohibita. *Quod si aliquos, in- quit, contra præmissa reperieris attentare, ipsos compescatis per bonorum suorum temporalium captionem, & à præmissis compellatis abstinere per pœnarum declarationem & earundem executio- nem.* Itaque ligandi & solvendi potestas, quæ Galliarum Episcopis competit, aucto- ritate Romani Pontificis restricta est, ne Re- ge invito, interdictis, & officij divini cessa- tione, quod *Cessum* dixere recentiores, ter- ras & filcos domanij regij vexarent. Execu- tio Bullarum certis quibusdam Conservato- ribus commissa erat, qui renitentes Episco- pos excommunicationibus ad parendum co- gerent. Sed quia variis ludificationibus & judiciorum formulis negotium trahebatur, visum est Principi tuitionis jure rem ad se revocare, bonorum capione & multæ in- flictiis, decretorum pontificiorum executio- ni consulendo. Eadem lex ad ceteras species tracta est, adeo ut bonorum capione & mul- ctarum indictione cogi soleant Episcopi ad ea omnia rescindenda quæ canonibus & de- cretis Pontificum in regno receptis adversa, per contumaciam & contemptum legum in perniciem status ecclesiastici & scandalum publicum peregerint.

VIII. Duplex coercitio hoc Edicto præ- scribitur adversus Episcoporum contuma- ciam qui indictæ à Rege decretorum ponti- ficiorum executioni parere recufant, bono- rum capio, & multæ dictio. Severius age- bat Iustinianus, qui expulsionem à sede epif- copali hoc aliquando ulcisceretur, ut di- ctum cap. I. hujus libri. Aliquando etiam bonis Episcopi, Ecclesiæ adjudicatis, & an- nali suspensionem à ministeriis ecclesiasticis. Quæ pœna indicta est Episcopo qui alium ordinavit contra formam præscriptam juxta canones à Iustiniani constitutione: *Si quis autem citra memoratam observationem Episcopus ordinetur, jubemus hunc omnimodis episcopatu depelli. Sed etiam illum qui præter hoc præsum- serit ordinare, segregari uno anno à sacro mini- sterio, & omnem ejus substantiam, quæ quolibet*

Nov. 21. c. 1. sub
fieri i. q. 1. dicitur
notis in causa
dicitur.

2. q. 1. dicitur
i. q. 1. dicitur
i. q. 1. dicitur.

